

Зміст

<i>Передмова до українського видання</i>	9
<i>Вступне слово</i>	12
<i>Передмова</i>	17
<i>Подяки</i>	23
<i>Вступ</i>	25

Частина I. МИСЛИТЕЛІ

1. Подорож до забуття і назад, або Як морські піхотинці були майже усунуті від справ	47
2. Колеса всередині коліс	78
3. Реприза, реприза і реприза	97

Частина II. НОВАТОРИ

4. Десантна операція та її розвиток	125
5. Ідеї, але без човнів	148
6. Прорив коралової стіни	163

Частина III. ІМПРОВІЗАТОРИ

7. Кнопка запуску морської піхоти	181
8. Звідси туди не потрапити: історія Інчхона	191

Частина IV. СКУПЕРДЯЇ

9. Зробіть це дешево	227
10. Благородне мистецтво інституційної крадіжки	233

Частина V. БРАТСТВО

11. Ця дорогоцінна меншість	246
-----------------------------------	-----

Частина VI. БІЙЦІ

12. Новий вид війни	274
13. Конфлікт стратегій	296
14. Дьєнб'єнфу, якого не було	311

<i>Висновки</i>	335
-----------------------	-----

<i>Бібліографія</i>	343
---------------------------	-----

<i>Примітки</i>	357
-----------------------	-----

Передмова до українського видання

Semper fidelis. Думаю, що ви часто могли чути цей вислів або ж його скорочену версію «Semper Fi». Це гасло всіх морпіхів по всьому світу. *«Вірні завжди»*.

Саме про цих чоловіків і жінок розповідає автор. Це історія про те, як не завдяки, а всупереч усьому морська піхота США протягом усіх двохсот років боролася за існування та самобутність. Ця книжка не про факти, не про історії боротьби чи досягнення цілей. Вона про дух. Дух, що панує у морській піхоті США і є важливим елементом її існування. Морська піхота Сполучених Штатів розвивала свою містичну привабливість повільно, завдяки незвичайному поєднанню обставин, удачі та, найголовніше, — переконанням у серцях людей, які в ній служать. Бо Корпус — не так тіло, як дух.

Читаючи розділ за розділом у цій книжці, ви сформуєте уявлення про те, як корпус морської піхоти США став іконічним, чому ми бачимо їх у фільмах, у кожній новій частині Call of Duty та інших дуже героїчних історіях, як виховувалася дисципліна, принциповість і вірність Корпусу та Батьківщині. Можливо, під час читання книжки частина речей буде для вас просто словами чи гарними історіями. Та якщо хтось із вас, хто, як і я, бодай день служив у війську, ви сповна відчуєте, про що йдеться.

Автор крок за кроком показує, як формувалися різні сторони однієї особистості — морського піхотинця. Власне досвід автора допоможе вам зазирнути за лаштунки Корпусу і побачити, як усе побудовано там. Чому інколи добрі вчинки

приводять до поганих наслідків, чому президент може бути проти вас і як краще військовим взаємодіяти з політиками. Читаючи цю книжку, я щиро співпереживав тому, що написано. Навіть попри те, що історії, які викладені в книжці, відбулися ще до народження моїх батьків. Усі ці історії об'єднує дух, який панує у військах.

Колись я так само був дитиною і захоплювався морською піхотою. Я зростав на цій культурі, мене вражало братерство та відданість воїнів трьох стихій. Я дуже чітко пам'ятаю образи, які у мене тоді сформувалися. Цей дух манив, незважаючи ні на що. Я не міг зрозуміти й пояснити, чому це відбувається і як працює. І побачив це в реальності, дивлячись на наших морпіхів у Криму, які лишилися вірними присязі. А 2021 року сам підписав контракт і став морським піхотинцем. Перші слова, які сказав мені командир взводу, коли я прийшов у підрозділ, звучали так: «Ти обрав найкращий підрозділ з усього Корпусу, я буду вимагати від тебе неможливого, вичавлювати всі соки, вимагати більше і все це для того, щоб ти був гідним морським піхотинцем!».

Мені дуже запали в душу ці слова, і протягом служби я часто їх згадував. Завдяки всьому, чого навчив мене мій командир, і завдяки його турботі, яка часто проявлялася через наджорстку дисципліну, я зараз живий. І дуже за це вдячний.

Книжка прочиняє двері до незвіданих сторінок драматичної історії американських морпіхів. Легендарні битви Другої світової війни на Тихому океані, війна у Кореї та В'єтнамі — це те, що гартувало морських піхотинців. Інновації, які впроваджувалися, виборювання самого права на існування та карколомні пригоди — це те, що я відкрив для себе і певен, що побачите і ви.

Унікальність видання полягає у тому, що його можна не прив'язувати до країни. Бо, правду кажучи, братство морпіхів є у кожній країні. Воно засноване на цінностях, дисципліні й самопожертві Батьківщині та Корпусу.

Читаючи цю книгу, ви зрозумієте, чому морська піхота — елітні війська у кожній країні.

P.S. Увага! Читання цієї книги може мотивувати вас долучитися до Корпусу морської піхоти.

*Гліб Стрижко,
ветеран, морський піхотинець*

Вступне слово

Від часу заснування нашої нації стабільна участь Корпусу морської піхоти в американських битвах зробила його символом військової досконалості. Корпус став визнаним у всьому світі як елітний загін бійців, відомих своєю фізичною витривалістю, високим рівнем підпорядкованості та несамовитою гордістю за свою здатність до самодисципліни, яку вони відчують як особистості. Причини їхньої високої репутації, однак, набагато глибші.

Генерал Віктор Крулак у книжці «Першими в бій» намагається вивести ці причини на поверхню. Він описує книжку як «серію простих віньєток, частково історію, частково легенду і частково думку», що висвітлюють ті якості, які дозволили Корпусу вижити і процвітати. Насправді книжка є чимось набагато більшим, вона дає глибокий зріз того, як Корпус думає і діє в умовах стресу, як увага до добробуту людини і високі стандарти роботи підтримують його і в добрі, і в погані часи.

Розповідаючи свою історію, автор демонструє незвичайну здатність поєднувати цікаві деталі з особистим досвідом і власною думкою.

У зображенні Крулака є суворя реальність того, що завжди показував військовий досвід: «легка підготовка — важкий бій, важка підготовка — легкий бій». Він вводить читача у внутрішню суть суворої системи підготовки новобранців, яка перетворила не одне покоління «м'яких» молодих американців на легендарні «шкіряні шиї», і пояснює пристрасну рішучість лідерів Корпусу виховувати у своїх рядах

найкращі духовні якості — відданість Корпусу й Батьківщині та братерську любов одне до одного.

Я дізналася дещо про цей майже містичний дух багато років тому. Мій єдиний брат записався в морську піхоту у вісімнадцятирічному віці, коли Сполучені Штати вступили в Першу світову війну. Його листи з «навчального табору» на острові Перріс-Айленд наповнювали мене жалем і тривогою — настільки вони були схожі на послання з табору рабської праці або військового ГУЛАГу. Але поступово я усвідомила, що нота жалю до себе і жалісливе «я-мене» ніби зникає з його листів, і тоді на зміну їй приходить більш упевнене «ми-нас». Зрештою, настав той гордий день, коли він написав, що його група завершила навчання, і «ми вирушаємо до Франції». Як не дивно, в його листах із зони бойових дій він більше скаржився на жорстокий характер полковника його батальйону, схожого на Симона Легрі, ніж на їжу, нестатки, запеклість ворогів-бошів, з яким він і його товариші зіткнулися, або на поранення, яке він отримав у лісі Белью. Коли війна закінчилася і мій брат повернувся у відпустку, щоб поділитися з нами своїми військовими враженнями, я запитала його про того жахливого полковника. І тут сталося щось дуже дивне. «О, — сказав він надивовижу рівним голосом, — його вбили». А потім, після хвилини мовчання, його молоді очі стали вологими. «Вибач, сестро, — мовив він, крадькома витираючи сльози, — але ми любили цього сучого сина, він так про нас дбав».

У «Першими в бій» наголошується на тому факті, що якості, які забезпечують військову досконалість, формуються не лише з наполегливих тренувань, виняткової фізичної підготовки та суворої дисципліни, але й з людської солідарності. Генерал Крулак чітко дає зрозуміти, що Корпус морської піхоти США — це більше ніж бездоганна військова машина. Це братство, пов'язане кров'ю. Коріння цього братства живиться унікальністю морських піхотинців серед збройних сил. Читачі, які раніше не були знайомі з історією Корпусу

1 Подорож до забуття і назад, або Як морські піхотинці були майже усунуті від справ

Боротьба морської піхоти за виживання протягом перших півтора століття свого існування була лише сутічками порівняно з тим, що відбувалося після Другої світової війни. Травми, отримані раніше, часто були просто результатом дорослішання нації, до яких додавалися випадкові самопоранення морських піхотинців. Проте в перші дні Другої світової війни, коли Америка все ще намагалася прозріти крізь дим Перл-Гарбору, було посіяно насіння чогось набагато серйознішого — ретельно розробленого плану, який, у разі його реалізації, мав знищити морську піхоту як бойову силу.

Принаймні для мене картина склалася на основі трьох подій. На початку жовтня 1942 року в складі групи з чотирьох офіцерів морської піхоти я прибув до командира 25-ї піхотної дивізії Армії США у Шофілд Барракс, Гаваї.

Ми прибули туди на вимогу Армії США, щоб провести інструктаж дивізії з різних аспектів десантних бойових дій і допомогти їм спланувати, провести і проаналізувати великі десантні навчання на острові Оаху. Серед інших морських піхотинців були полковник Лерой Гант, який очолював групу, підполковник Роберт Бейр, який викладав оперативні дисципліни, і капітан Рекс Стілвелл, який викладав комунікації. Моїми дисциплінами були логістика та розвідка.

25-та дивізія прямувала в південну частину Тихого океану, на Гуадалканал, і хоча битва за цей острів закінчилася, попереду був іще довгий морський шлях до Токіо. Часу було

обмаль, дивізія не мала попередньої морської десантної підготовки, і наша маленька група була дуже зайнята.

Наприкінці листопада ми завершили своє навчальне завдання. Готуючись до повернення на материк, ми прийшли з фінальним візитом до командира дивізії генерал-майора Джозефа Коллінза та начальника його штабу полковника Вільяма Бледсоу. Обидва були привітні з нами від самого початку і вдячні за нашу допомогу. На наш подив, візит ввічливості набув несподіваного і важливого повороту. Генерал Коллінз узявся розповідати — ймовірно, в інтересах присутніх співробітників — про те, як Армія США вирішила назавжди усунути свої недоліки в морських десантних питаннях і свою залежність від морських піхотинців у питаннях морських десантних операцій. Він сказав, що армія має намір швидко опанувати тонкощі цієї спеціальності, яка, в будь-якому випадку, не така вже й складна. Коллінз був ввічливим, але настільки серйозним, що полковник Гант пізніше доповів про цю розмову нашому командувачу, генерал-лейтенанту Голланду Сміту («Горластому божевільному») під час нашого усного звіту перед ним. Генерал відмахнувся від нього коротко, сказавши: «Місця вистачить для всіх»^{*}.

Другий інцидент, тісно пов'язаний з першим, стався в Ну-меа, Нова Каледонія, приблизно через місяць. Генерал Коллінз приїжджав зі своєю дивізією на Гуадалканал, і його разом із групою старших армійських офіцерів розмістили в помешканні начальника штабу командування армії в Ну-меа, бригадного генерала Натана Твінінга, Повітряні сили США. Також були присутні генерал-майор Раш Лінкольн, Армія США, і полковник Генрі Еверест, Повітряні сили США.

^{*} Цей випадок описаний у щоденнику автора. Коллінз очолював висококласну дивізію, яка ще не була сильно розмита розширенням армії у воєнний час. На той час, коли ми були там, його начальник штабу і всі четверо головних офіцерів генерального штабу були випускниками Вест-Пойнта.

Цього вечора, 11 грудня, генерала Твінінга відвідали двоє з чотирьох його братів — офіцер розвідки запасу, майор Едвард Твінінг і підполковник морської піхоти Меррілл Твінінг, оперуповноважений 1-ї дивізії морської піхоти, яку напередодні вивели з Гуадалканалу й замінили армійськими підрозділами.

Після вечері, як розповідав мені Меррілл, Натан виступив із засудженням дій Військово-морських сил і морської піхоти на Гуадалканалі⁸. Він заперечував доцільність перебування там морських піхотинців і заявив, що зараз здійснюються організаційні кроки, які унеможливлять подальше перебирання морськими піхотинцями функцій інших родів військ. За словами Меррілла, Коллінз активно долучився до дискусії, поділяючи погляди Натана до такої міри, що стало зрозуміло: відбувається щось більш зловісне, ніж звичайна професійна дискусія. Меррілл сказав: «Це виявилася не проста сімейна суперечка на роботі, яких у моїй родині було багато. Все було серйозно». Згодом він доповів про інцидент генералу Вандегріфту, а той — адміралу Вільяму Голсі, але жоден із них не мав часу на службові сварки і сказав про це.

Третій випадок стався у Вашингтоні в грудні 1943 року. Начальник штабу армії Джордж Маршалл щойно представив Об'єднаному комітету начальників штабів свою концепцію об'єданого міністерства оборони, включаючи окремі військово-повітряні сили, де єдиний начальник штабу і генеральний штаб збройних сил керував би всіма військовими справами країни*. Капітан Вільям Чандлер, мій тесть,

* Ця ідея з'явилася не вперше. Її запропонував у 1925 році конгресмен Альберт Голл з Індіани, а потім у 1935 році сенатор Беннет Чемп Кларк із Міссурі. В обох випадках вона не отримала значної підтримки, а морська піхота не надавала їй особливого значення. Аналогічний законопроект, запропонований у 1932 році, оскаржив генерал Мак-Артур, тодішній начальник штабу, через те, що він був проти створення окремих Повітряних сил. Він сказав:

був секретарем Генеральної ради ВМС, і він розповідав мені, що адмірал Клод Блок, президент Генеральної ради, був розлючений пропозицією Маршалла щодо реорганізації. «Це ганьба, — сказав Блок, — що коли нам ще треба виграти війну, армія вже намагається зібрати уламки після її закінчення».

Незважаючи на нарікання адмірала, пропозиція Маршалла стала основою для кількох слухань, ініційованих Військовим департаментом у Палаті представників і Сенаті до завершення війни. Усі вони проводилися в контексті пошуку більшої ефективності, більшої економії та більшої готовності до швидкого подолання кризових ситуацій («Пам'ятайте про Перл-Гарбор»). Схеми, представлені на розгляд Палати представників і Сенату, поділяли війну на три елементи — сухопутний, морський і повітряний. Армія відповідала б за бойові дії на суші, військово-морський флот — за бойові дії на морі, а військово-повітряні сили — за бойові дії в повітрі. Було б створено міністерство оборони на чолі з його секретарем, а також єдиний начальник військового штабу з прямим доступом до Президента. Три види збройних сил мали б своїх начальників штабів, і був би начальник служби постачання. Начальник штабу Президента і чотири начальники служб склали б «Генеральний штаб Сполучених Штатів», а для їхнього обслуговування існував би Об'єднаний штаб. А як щодо морської піхоти? Жодної згадки. Армійські свідки відкидали питання морської піхоти у своїх свідченнях як неважливе. Ідея Маршалла викликала певну прихильну реакцію Конгресу, головним чином тому, що ніхто з військовослужбовців, хто міг би заперечити, не мав ні часу, ні бажання це робити.

«Ухваліть цей законопроект, і кожен потенційний ворог Сполучених Штатів буде радіти». Ці слова процитували десятки — можливо, сотні разів — представники ВМС і Корпусу морської піхоти під час кризи злиття 1946–1947 років.

У березні 1944 року, в результаті тихого заохочення Військового департаменту, представник Джеймс Водсворт виніс резолюцію про створення «Спеціального комітету з питань післявоєнної військової політики». Резолюція була ухвалена, і спікер Палати представників призначив комітет для вивчення доцільності консолідації збройних сил у певний спосіб — популярним словом було «оптимізація». Армія, яка претендувала на роль виразника економії та ефективності, максимально використала цю можливість, представивши комітету лише дещо іншу версію пропозиції Маршалла.

Відомий як План Мак-Нарні, на честь генерал-лейтенанта армії Джозефа Мак-Нарні, який його представив, цей план передбачав створення незалежних ВПС і авторитарну структуру, яка надавала головнокомандувачу збройних сил прямий зв'язок з Президентом у стратегічних і бюджетних питаннях, оминаючи нового міністра оборони і цивільну ієрархію.

Так само, як і пропозиція Маршалла, вона не давала жодних доказів існування Корпусу морської піхоти (див. рис. 1.1). Відповідаючи на запитання про відсутність морської піхоти, Мак-Нарні відкинув це як «деталь організації, яку я не вважаю за потрібне коментувати»⁹.

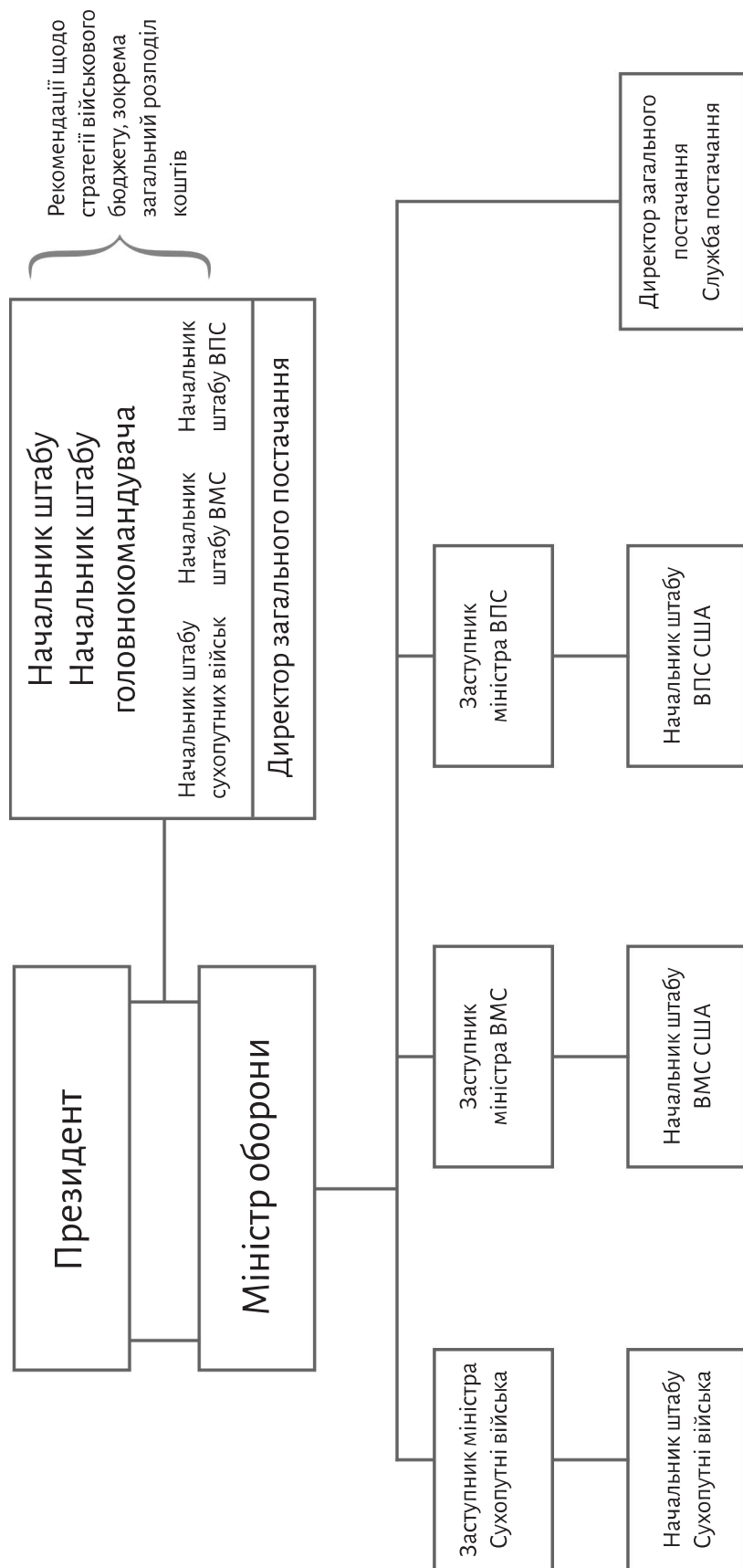
Інші свідки з армії і представник Водсворт стверджували, що настав час для уніфікації і пов'язаної з нею ефективності. Свідки з ВМС, з іншого боку, висловлювали думку — найкраще сформульовану помічником міністра Артемусом Гейтсом, — що централізація не обов'язково є синонімом ефективності, що збереження цивільного контролю є важливим, і що в будь-якому випадку ця проблема заслуговує на ретельне вивчення лише після закінчення війни¹⁰.

Війна в Європі наближалася до Нормандської кризи, війна на Тихому океані тривала в запеклій фазі — попереду були Нова Гвінея, Маріанські острови, Філіппіни, Іодзіма та Окінава. Конгрес не був готовий до міжвідомчого конфлікту,

який, очевидно, мав стати результатом слухань. У цій атмосфері генерал Вандегріфт, командувач Корпусу морської піхоти, влучно підсумував настрої більшості членів комітету Палати представників у своєму виступі 11 травня: «Маючи всю історію цієї війни, доступну нам після її закінчення, ми повинні вивчати і планувати, з'ясовувати незрозумілі інциденти і тримати наш розум відкритим, щоб забезпечити найкращу організацію, коли ми приймемо її. В іншому випадку ми можемо передчасно прийняти рішення, яке здасться нам менш бажаним, коли всі факти будуть під рукою як основа для судження»¹¹.

Комітет завершив слухання 19 травня, а за місяць опублікував свій звіт. Хоча воєнний час і не був відповідним моментом, у звіті зазначалося, що реорганізація необхідна, і служби повинні розпочати розробку відповідей на виклики¹². Очевидно, що ВМС і морська піхота зробили не більше, ніж відклали армійську програму, яка була популярною і набирала обертів.

Намагаючись самотійно розробити деякі відповіді, Об'єднаний комітет начальників штабів (ОКНШ) призначив комітет офіцерів армії і флоту на чолі з адміралом Дж. Річардсоном (у відставці) для вивчення цього питання. Комітет багато подорожував і опитав близько вісімдесяти офіцерів, але його звіт мав такий само вигляд, ніби його породив той самий писака, який розробив план Маршалла. У ньому пропонувалося значно зменшити цивільний вплив на військові справи, ліквідувавши секретарів військових відомств і створивши «командувача збройними силами», який мав би прямий доступ до Білого дому як «начальник штабу Президента». Об'єднаний комітет начальників штабів (начальники видів збройних сил і начальник служби постачання) консультував би Президента з питань стратегії і бюджету, але тільки через начальника штабу. Міністр оборони та його цивільні помічники обійматимуть незначні посади (див. рис. 1.2)¹³.

Примітка:

Відповідно до запропонованої реорганізації, начальники генеральних штабів будуть зобов'язані надавати рекомендації безпосередньо Президенту з питань, що стосуються стратегічної та відповідальних бюджетних потреб, як показано на схемі. Начальники штабів отримуватимуть інформацію про бюджетні потреби, звертаючись із запитанням до міністра оборони, і будуть зобов'язані надавати йому копії своїх рекомендацій Президенту, щоб він був готовий до виконання своїх обов'язків радника Президента. Комунікація з усіх інших питань здійснюватиметься через міністра оборони і підпорядковуватиметься його вказівкам.

Рисунок 1.1. План Мак-Нарні

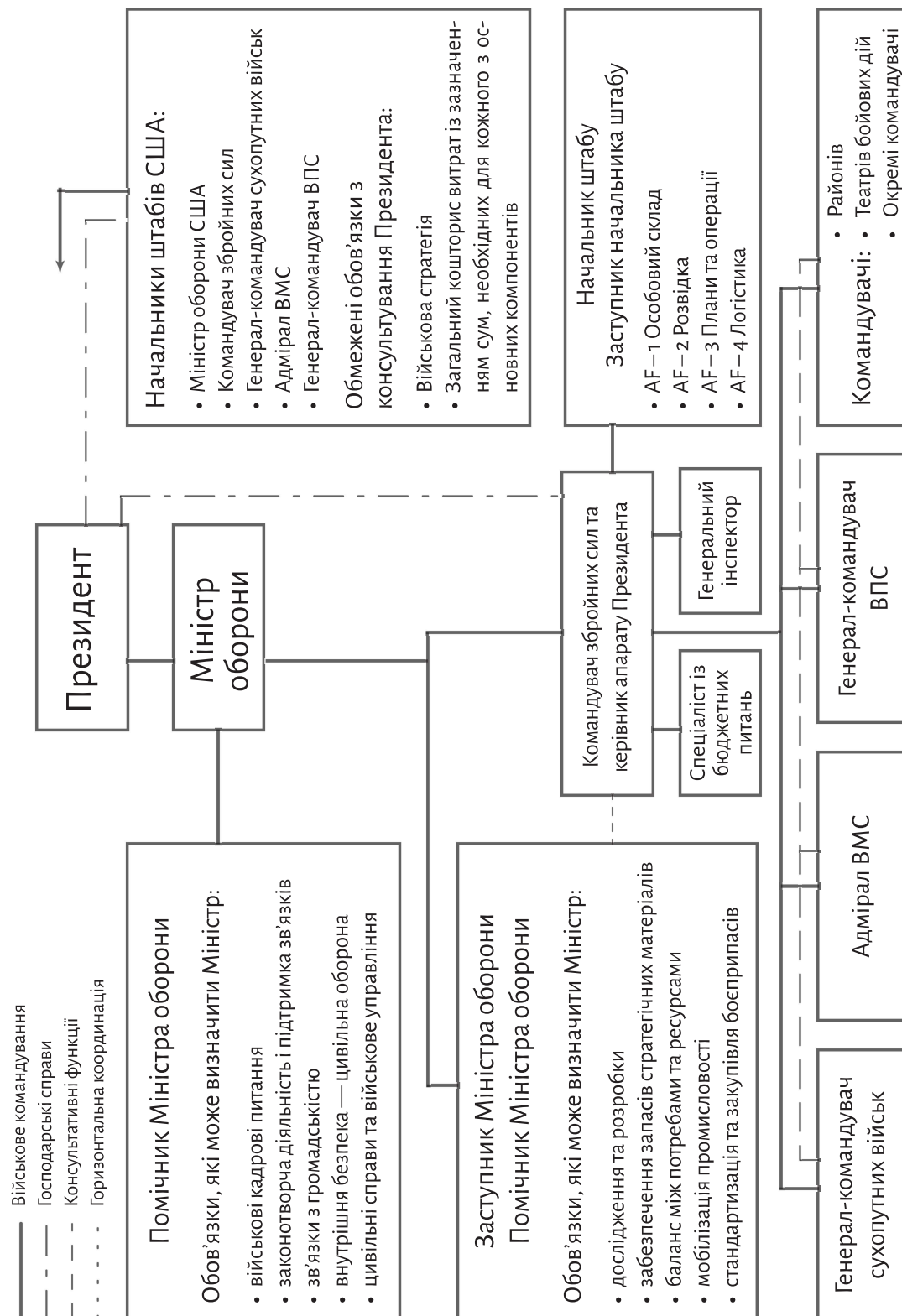

Рисунок 1.2. План Комітету Річардсона

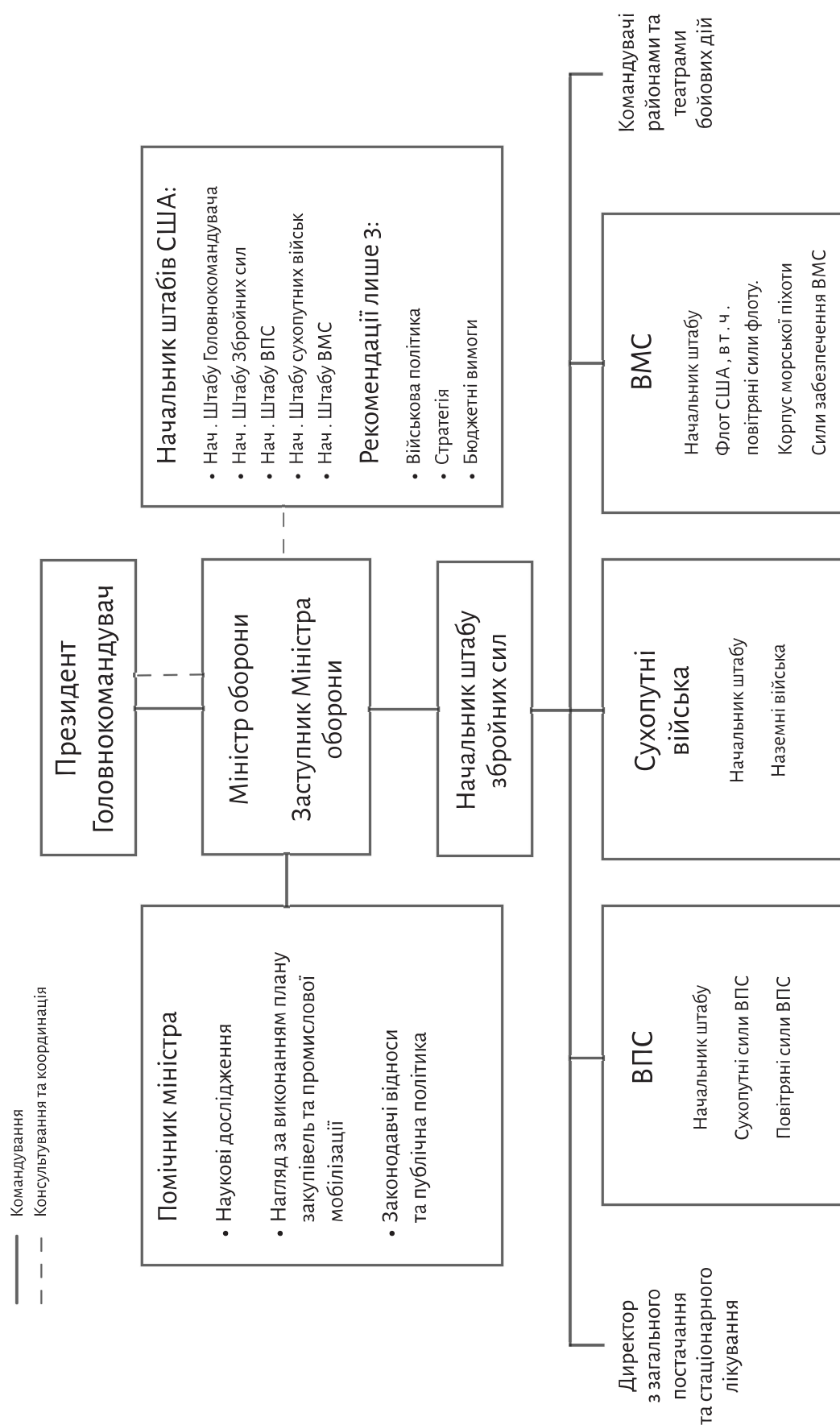

Рисунок 1.3. План Коллінза